

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Літ. ЛІІ. Ч. 131. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 8. липня, 1944. No. 131. New York and Jersey City, Saturday, July 8, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
П'ЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи“: BERgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America.
FIVE CENTS elsewhere.

Згоріло 135 людей в цирку в Гартфорді

У четвер 6. липня перед 3. годинною сполудня занялося шатро цирку Ринглінг Бродерз, учасі представлення, на якому зібралось 7,000 осіб, в подавляючій частині дітей. Упродовж 10 минут згоріло шатро зо стовпами й ступенями, а серед огню зги-

нуло 135 осіб, майже самих дітей. Дикі звірята, які брали участь в цирковім представленні, замкнено вчас у клітках. Крім погиблих є ще 175 важко покалічених. Ніхто не знає причини пожежі.

УРАДИ ОКУПОВАНИХ ДЕРЖАВ ЖУРЯТЬСЯ ЗВІРСТВАМИ НАЦІСТІВ НА УКРАЇНІ.

Кореспондент газети „Нью-Йорк Гералд-Трибюн“ Морис Гіндус передає з Москви вісти, як тамошні дипломати, особливо ці, що їх краї знаходяться під нацистським наїздом, занепокоєні звірствами, які поповнили нацисти при своїм відступі з України та з інших територій. Вони надіються, що Аліанти видадуть якусь остерогу в цій справі, бо зовсім невгадно, що німці можуть зробити у приступі злості.

Гіндус переповідає, яких то насильств допускалися німці на цивільнім населенню України й Білоруси перед своїм відворотом. Він подає такі приклади: У Жлобині червона армія не найшла ні одного цивільного чоловіка, коли ввійшла до міста. Усіх, хто витримав три роки під німцями, вони забрали з собою. В трьох повітах, а саме в рогачівським, жлобинським та бобруйським майже не можна найти дітей у віці 8-15 літ. У місті Вітебську, як оповідав посажник міста по своїм повороті — він найшов усього навсього 118 мешканців. Президент Ради Народніх Комісарів Білоруси П. К. Пономаренко стверджує, що в Білоруси німці знищили 209,000 господарств і більше ніж половину сіл. В російські руки попав бувший німецький командант міста Орел, а потім Бобруйська, генерал Гаман, котрий казав вимордувати 300,000 російських громадян.

ПОЛЯКИ ПІДНОСЯТЬ ЗАКИДИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

Аргентинський часопис „Пренса“ з 10. травня подав був телеграму зо штабу польської армії в Україні, котра воює по боці червоної армії, що мовляв українські націоналістичні повстанці, піддержувані німцями, „тероризують польське населення Західної України, переводячи неймовірні звірства“. Телеграма додала, що „польські й руські“ повстанці співпрацюють між собою, щоби рятувати цивільне населення „від терору українців“.

2 УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ В САСКАЧЕВАНІ.

У четвер 15. червня відбулися вибори до провінціального союму в Саскачевані в Канаді. Про вислід цих виборів помістили українські газети в Канаді з відомлення й коментарі, з яких виходить, що вислід був несподіванкою. Українці поставили були 6 своїх кандидатів. З Робітничо-Фармерської Партії (Сі-Сі-Еф), яка вийшла з виборів переможно, було 2 українських кандидатів, а пої з партії ліберальної, консервативної і прогресивної партії праці. Крім цього був ще 1 незалежний український кандидат. Вибрані лише оба українські кандидати з партії Сі-Сі-Еф, а це Д. З. Дейніелз (Данилишин) в округи Полі. Ліберальний кандидат українець В. Берозовський перепав в цій округі. В округі Редбері вийшов українець Д. М. Лазорко, а перепав кандидат незалежний, українець П. Семко.

В округі Канора перепав українець-ліберал Стефан Шебець, хоч дістав дуже поважне число голосів; В округі Почвуд перепав консервативний українець В. Сенишин.

ПОЛЬСЬКІ ЖІНКИ В НОРВЕГІЇ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Норвезькі воєнні біженці оповідають, що в останніх трьох місяцях німці прислали до Норвегії більш як чотири тисячі польських жінок і дівчат. Селянок примістили на господарствах, а тих, що не вмють працювати на риллі заставили до праці в фабриках консервування риби.

Біженець говорить, що польки виглядають виморені, голодні, кепсько одягнені і що вічно плачуть. За ними наглядають німецькі сторожі і примушують працювати по дванадцять годин на день.

В Швеції вже є около 15,000 норвезьких збігців, які зразу перебували в таборах, а тепер працюють в приватних підприємствах. Шведське правительтво давніше боялося німців і не позваляло норвежцям ходити вільно, але коли нацисти почали про-

ЧОРЧИЛ КАЖЕ, ЩО ЦІЛЮ „РОБОТІВ“ — ЛОНДОН

Преміер Чорчил виголосив на рещті в британській парламенті давніше заповіджену промову, що мала розкрити подробиці з останньої німецької кампанії проти Британії, себто так званих літаючих бомб. Чорчил подав велику масу фактів, змалював поважні втрати, які зчиняє ця нова зброя, та розкрив, що ціллю цієї кампанії є самий Лондон.

За три перші тижні вживання цієї зброї німці скинули 2,754 такі

бомби й вбили ними 2,752 особи. Такий вислід, одна особа на бомбу, Чорчил вважає доказом, що нова зброя є властиво мілітарною невдачею. Він далі характеризував її як оруддя звернене проти цивільного населення, а не проти війська або воєнних об'єктів.

Він залевняв, що уряд робить горячкові протиміри, але їх, звичайно, не розкривав.

БОРОТЬБА ЗА ЗЕМЕЛЬНУ РЕФОРМУ В ПОЛЬСЬКМ УРАДІ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Польський уряд на вигнання склав урядову комісію приготування закону земельної реформи в повоєнній Польщі. Головою комісії є преміер Міколайчик, котрого партійні однодумці домагаються націоналізації великих земельних посідовств. За таку програму стоять теж соціялісти. Вони кажуть, що в повоєнній Польщі вже не може існувати така велика господарська нерівність, як була перед війною, і для того треба перевести аграрну реформу. Великі панські маєтки треба поділити між селян.

Проти цього виступають праві партії і їх провідники. Вони називають домагання соціялістів і людюців поділити великі земельні посілості між селян насильством і звивають усіх з ним боротися. Польська реакція домагається відбудови Польщі на старих засадах, що все має бути так, як було перед війною і, що їх земельних посілостей ніхто не має права націоналізувати (перемішати на нарід).

Польське духовенство також прилучилося до консервативних польських лідерів і каже, що церковних маєтків і посілостей, що були під управою монастирів, ніхто не має права розбирати.

Гравати і їх сила маліла, то шведський уряд також почав менше з ними числитися. На цім виграла норвезькі збігці, бо шведи дали їм вільну руку і багато з них вже може й не вернетися до Норвегії. Кажуть, що норвезький і советський уряди вже заключили між собою угоду, на основі котрої, як тільки німці будуть прогнані, норвезькі біженці в Швеції матимуть нагоду вертати до рідного краю.

64 МАЙНЕРИ ГИНУТЬ ПІД ЗЕМЛЕЮ.

В копальні вугілля в Белер, у стейті Огайо, підземний вогонь у глибині 350 стіп відтяв вихід 64 майнерам ще в середу 5. липня. Всякі зусилля через два дні ратунку показалися недоцільні, майнери мусіли згинуть.

СОВЕТСЬКО - ПОЛЬСЬКИЙ СПІР ЗАОСТРЮЄТЬСЯ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Московська радіовисильня передала промову одного з польських патріотів в Советському Союзі, в якій остро атаковано польський уряд в Лондоні. Польський радіобесідник говорив між іншим, що польський уряд в Лондоні є нелегальний і що він не може і не має права урядувати. На його місце буде треба зорганізувати тимчасовий уряд, в котрім повинні взяти участь й польські патріоти з советського союзу.

Політичні обсерватори є тої думки, що так як ця промова, передана советським радіом, напевно була одобрена урядовими чинниками. Отже вона означає що Совети не мають на думці входити з польським урядом в Лондоні в ніякі звязки і мабуть збираються творити новий польський уряд.

Люди, які стоять ближче польського уряду в Лондоні кажуть, що дійсно демократично настроєні польські лідери бажають порозуміння з Советами і хотіли би щось в тій справі робити, але польська реакція вперлася і не хоче мати з советами нічого до діла, поки совети не зречуться права не тільки до Львова й Вільна, а й до цілих „кресів“. Ходять чутки, що Міколайчик мавби охоту поїхати до Москви.

Back the Attack!

BUY MORE THAN BEFORE

DIVISION OF CONGRESS LIBRARY OF CONGRESS WASHINGTON D. C.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ДОСИПАЄ ПЕРЦЮ

Через кільканацять тижнів за рядом мовчав у Німеччині чоловік, над якого там певно нема другого, який більше хотів би себе послухати. Нарешті вже й в аліантських краях на це звернули увагу й стали питатися: Де він дівся? Що з ним сталося? Чи йому рот заліпили? Чи його цілого десь сховали до ледівні?

Нарешті Гітлер з'явився. І, звісно, заговорив. І то не раз, але два рази (до цього часу). Раз на похороні одного генерала, другий раз на зборах нацистичних урядовців продукції й промисловців. За кожним разом говорив властиво те саме. За кожним разом провідною думкою промови було: тримаймося, не даймося! Отже: видержалисьмо так багато, видержім ще більше! Тримали так довго, тримаймо до решти! Вояки видержують ще більше, чому не видержати нам менше? Як ми мали відвагу так довго, як можна не мати її тепер? І так далі і так далі.

Всі ми знаємо того роду говорення. Це ж той тип промови, що по англійськи називають „лєп ток“. Це типічна промова для додання перцю. Знаємо ми й тип промови, і знаємо, коли вона з'являється. Як кадило (в промові) має свою ціль, так і перець у промові має свою ціль. Він має загірті тих, що охололи. Отже промова Гітлера це признання з боку самого фірера, що в Німеччині військовий запал остигає.

Правда, ми чували від Гітлера й давніше, як він додавав німцям перцю. Але як це було зовсім на

інший лад! Ми, німці, надлюди. Призначені Провидінням панувати над світом. Решта це все гниде, має бути тільки погноєм для німецької надкультури. Демократія зогнила. Аліантські провідники це мілітарні ідіоти. Або п'яниці. Або жидівські наймити. Дивіться, німці, на краї, які ми опанували: завтра ми маємо під собою всю Європу, після завтра весь світ.

Нині зо старих перемог лишилися хіба кепські спомини, з великої учти хіба відпадки. Тому й при голій зупі просто нездорово згадувати про мясцє. Нині співається на іншу нуту: Видержім, німці, а перемога все ще може бути наша.

Тимчасом з усіх усюдів маємо ще інші докази заломання німецького воєнного духа, а з них ні один такий вимовний, як те, що з гарматних куль, якими німці стріляють на Аліантів у Нормандії, велике число, майже половина, не вибухає. Такий досвід Аліанти вже мали; було це в 1918 році, по перших перемогах „зелених“ американських військ над „залізними“ німецькими полками. Це був перший тоді незбитий доказ, що в Німеччині заломався народний фронт, що німецький робітник зневірився в можливість перемоги, коли він перестав уважати, які кулі він шле на фронт. Таке маємо тепер у друге. Тож не можна дивуватися, що генерали покликали Гітлера досипати німецьким робітникам перцю.

Американці чужинецького походження купують Бонди

ВАШИНГТОН. — Департамент Скарбу одержав з Шікаго повідомлення, що американці чужинецького походження роблять всі можливі заходи, аби допомогти Америці виграти війну. І то всі, навіть найменші групи, стараються докладати старань, щоби наша країна здобула перемогу.

Багато американських громадян в Шікаго вродилися в тій часті Європи, де тепер відбуваються завзяті бої. Вони розуміють, яке горе там переносять їх рідні, і хотіли би, щоби війна скінчилася перемогою наших аліантських військ. Ці люди є добрими американськими патріотами і піддержують воєнні змагання цілими силами.

Національні групи Ілінойського Воєнного Фінансового Коміте-

ту рішили продати бондів п'ятої воєнної позички на суму 15,000,000 доларів і за ті гроші купити великий літаконосєць. Вони певні того, що виконують цю постанову хоч вище наведена квота є більша ніж та, яку вони виконали в часі третьої і четвертої воєнної позички.

Голова національних груп при Воєнним Фінансовім Комітеті пише, що кожда національна група в Шікаго працює між своїми людьми окремо і, почавши від альбанців, а скінчивши на югославських, серіозно і розумно ділає, щоби продати якнайбільше воєнних бондів.

А треба вам знати, що в Шікаго живе велике число американців чужинецького походження, яким рідна, матірня мова є бли-

ща ніж мова нової, прибраної Батьківщини. Правда, вони знають і англійську мову, але розмовляють своєю рідною та живо цікавляться тим, що робиться в старім краю і, що там буде по війні.

На зібраннях деяких національних груп нераз бувають гарячі дискусії і вискази, якими ображаються інші національні групи, але треба признати, що політичні різниці відносно старого краю не є на перешкоді продажі воєнних бондів, бо всі національні групи свідомі того, що вони тепер є американці і, що їх задачею є допомогти Америці виграти війну.

Діяльність національних груп в Шікаго є незвичайно цікава, а їх дискусії про європейську політику дуже повчачі; такі повчачі, що про них можна би навіть книжку написати. Правда, що через те нераз заходять труднощі але коли зайде мова про продаж воєнних бондів, то справа старокраєвої політики відходить на друге місце.

З національних груп в Шікаго найбільш чисельні є поляки, чехословаки, італійці і греки. Поляки чехословаки продають воєнні бонди при допомозі фінансових інституцій і братських товариств та краєвих запомогових організацій. Греки також мають великі краєві організації. Одною з них є АГЕКА, яка створила дуже ефектовний апарат продажі воєнних бондів і дотепер показала незвичайні успіхи на тім полі.

Литовська група також не хоче пасти задніх і її організації інвестують у воєнні бонди великі суми гроша. Їх банки і позичкові товариства ведуть постійну кампанію продажі бондів і також мають великі успіхи.

Китайці ведуть кампанію продажі бондів окремо, але як приносять гроші, то є нащо подивитися. Не треба забувати, що китайці видають великі суми на поміч рідному краю, але мимо того купують і воєнні бонди. Їх провідник в Шікаго Том Че кінчить кожду свою промову на зібраннях словами: „Ми, китайці, мусимо купувати більше воєнних бондів“.

Мадярів в Шікаго не дуже багато, але вони добре зорганізовані і люди, які займаються продажем воєнних бондів також зробили успіх, бо мало є таких мадярів з котрими би вони вже в тій справі не говорили.

Названі вгорі національні групи в Шікаго — далеко не всі. Всі американці чужинецького походження беруть участь в продажі воєнних бондів. Наприклад, американці альбанського, болгарського, німецького, французького, українського, польського

російського, скандинавського, англійського, югославського, чехословацького, італійського, китійського, еспанського, мадярського, голяндського й іншого походження, свідомі того, що Америка воює за те, аби на світі панувала свобода, і тому всі продають і купують воєнні бонди.

**МИРОН
ЛИТВИН
І СИН**
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
І ОКИЦЮ
**МИХАЙЛО
НАСЕВИЧ**
cor. FRANKLIN & BROWN STS.
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

**ПЕТРО
ЯРЕМА**
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

**\$150.00 ЦІЛИЙ
ПОХОРОН**
І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідства.
● Гемороїди й желяки лікується без операцій.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST.
NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.